

Organisasjon for fiskerettshavere i lakse- og sjøaureførende vassdrag

Postadresse:	Postboks 9354 Grønland N-0135 Oslo
Kontoradresse:	Schweigaardsgate 34 C, Oslo
Telefon:	2205 4553/ 9285 8495
Telefax:	2217 1787
E-post:	post@lakseelver.no
Org nr:	971281693
Bankgiro:	8101 05 37886
Internett:	www.lakseelver.no

20/12-2006

Medlemsinfo 3-2006

Vi har sendt ut følgende pressemelding:

Regjeringens villaksproposisjon - en gavepakke til oppdrettsnæringen

Regjeringen la fredag 15. desember fram St.prp. nr. 32 (2006 - 2007) "Om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder". Det er lite å glede seg over i dette notatet for de av oss som er opptatt av villaksen sier Aage Wold, styreleder i Norske Lakseelver.

Regjeringen foreslår at ordningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder skal suppleres med 15 nye laksevassdrag og 8 nye laksefjorder, slik at ordningen totalt vil omfatte 52 nasjonale laksevassdrag og 29 nasjonale laksefjorder. De 15 nye vassdragene er: Mandalselva, Bjerkreimselva, Suldalslågen, Vosso, Nærøydalselva, Lærdalselva, Nausta, Orkla, Nidelva, Verdalselva, Namsen, Vefsna, Ranaelva, Beiarelva og Kongsfjordelva. De åtte nye laksefjordene er: Lindesnes–Mannefjorden, Sandsfjorden, Fjordene ved Osterøy, Førdefjorden, Vefsnfjorden, Ranafjorden, Beiarfjorden og Kongsfjorden.

Regimet med nasjonale laksefjorder er svært likt det gjeldende regelverket for midlertidige sikringssoner som ble opprettet i 1989. De foreslåtte laksefjordene er omtrent like store som sikringssonene. I likhet med sikringssonene blir ingen oppdrettsanlegg pålagt å flytte ut (med unntak av Tanafjorden, hvor eierne selv ønsker å flytte). Samtidig med at Regjeringen ferdigstiller ordningen med til sammen 29 laksefjorder, oppheves de 52 midlertidige sikringssonene. Herunder oppheves de aller største sikringssonene; Storfjorden på Sunnmøre og Hardangerfjorden. I sum blir betydelige kystarealer frigitt til oppdrettsvirksomhet.

Til tross for at det rømmer laks som aldri før, og at lakselusplagen rundt oppdrettsmerdene har nådd nye høyder, varsler Regjeringen ingen nye tiltak for å begrense disse problemene. Her vises det til det pågående arbeidet med "visjon nullflukt", som består av å utrede en rekke tiltak. Vi trenger nye tiltak, ikke nye planer, sier en oppgitt Aage Wold, styreleder i Norske Lakseelver. Han føyer til at det er vanskelig å se at dette er noe annet enn en gavepakke til oppdrettsnæringen.

Heller ikke på vassdragssiden er det noe særlig nytt. Over hundre lakseførende elver er påført skade og ødeleggelse som følge av kraftutbygginger. Resultatet er betydelige tap i produksjonen av laks og sjøaure. Regjeringen svarer med at disse skadene først kan forbedres i forbindelse med revisjon av konsesjonsvilkårene. Problemet med disse revisjonene er at de ligger 10 – 20 år fram i tid, og at de ikke skal medføre tap for konsesjonærene i form av tapt kraftproduksjon. Det ligger heller ingen lovnader på opptrapping i arbeidet med å bekjempe lakseparasitten Gyrodactylus i proposisjonen.

Det eneste direkte tiltak som Regjeringen varsler er reduksjoner i laksefisket fra og med 2008.

Regulering av laksefiske 2008 - 2012

Reguleringene av laksefiske for en ny 5 – års periode starter høsten 2007 med at fylkesmennene kaller inn til fagrådsmøter for å få innspill på reguleringene av laksefiske i sjø og elv. Fiskeforskriftene blir vedtatt i løpet av vinteren 2008. Nedenfor følger føringer fra St.prp.nr. 32 (villaksproppen) knyttet til reguleringene i laksefisket fra og med 2008.

Redusert fiske på blandede bestander

Reguleringene i laksefisket skal baseres på de vitenskapelige rådene fra det internasjonale havforskningsrådet ICES og på moderne forvaltningsprinsipper, herunder den føre-var-tilnærmingen som er utviklet for disse fiskeriene i NASCO. Disse rådene innebærer i første rekke at laksefisket bør baseres på de bestandene som utnytter produksjonskapasiteten sin fullt ut, og at fiske på øvrige bestander bør begrenses i størst mulig grad. Dette kan bare oppnås ved å redusere fisket på blandede bestander. Sjølaksefisket må derfor reduseres og sannsynligvis også fases ut i enkelte områder. I tillegg vil det være nødvendig å senke beskatningstrykket eller innføre fiskeforbud i deler av vassdrag med klart atskilte bestander med ulik status. En slik omstilling i laksefisket vil bli krevende for de berørte aktørene, først og fremst fordi fangstene i sjø må reduseres mer enn fangstene i elvene. I regioner der effektene av å redusere fangstene i sjø og elv vil være av tilnærmet lik betydning for de aktuelle bestandene, må de samlede konsekvensene for de berørte lokalsamfunnene tillegges særlig vekt ved byrdefordelingen.

Reguleringer relatert til gytebestandsmål

Gytebestandsmål er introdusert i fiskereguleringene gjennom NASCOs arbeid med føre-var-tilnærming i lakseforvaltningen. Oppnåelse av gytebestandsmål må legges til grunn for reguleringene i laksefisket i årene fremover. I praksis kan dette innebære at det legges opp til en moderat reduksjon av det generelle beskatningstrykket i både sjø- og elvefisket. I enkelte vassdrag og sjøområder kan det i tillegg bli nødvendig med betydelige innskrenkninger i fisket, og i ytterste fall fiskeforbud, inntil gytebestandsmålene nås. Reguleringer relatert til innslag av rømt fisk Innslag av rømt fisk kan gjøre det nødvendig å styrke laksebestandene ut over det gytebestandsmålet skulle tilsi. Dette må legges til grunn for reguleringene og kan i praksis innebære reduksjon i beskatningstrykket i både sjø- og elvefisket. I enkelte vassdrag og sjøområder kan det bli nødvendig med betydelige innskrenkninger i fisket og i ytterste fall fiskeforbud.

Reguleringer basert på kvoter

I NOU 1999: 9 foreslo Villaksutvalget at reguleringene i laksefisket skulle baseres på kvoter. Forslaget er senere utredet av en arbeidsgruppe som konkluderte med at det ikke ville være hensiktsmessig å innføre et landsomfattende kvotebasert reguleringsregime. Begrunnelsen var at en kvoteordning vil være svært ressurskrevende både for forvaltningsmyndighetene, brukerne og for rettighetshaverne. Utvalget mente videre at et kvotebasert reguleringsystem i overskuelig fremtid vanskelig kan bli vesentlig mer presist enn dagens system. Departementet er enig i at det i dag ikke er grunnlag for omlegging til kvotebasert forvaltning, men vil likevel presisere at bruk av sesong eller døgnkvoter kan være et alternativ i vassdrag der det er behov for en betydelig reduksjon i beskatningen. Dette virkemiddelet vil bli nærmere vurdert i forbindelse med de nye reguleringene.

Fang og slipp

Fiske basert på fang og slipp er ikke benyttet som reguleringsform i Norge og er i dag begrenset til lokale fiskeregler eller gjøres på frivillig og individuelt grunnlag. De kommende innstramningene i laksefisket vil trolig aktualisere denne fiskemetoden som et alternativ til andre reguleringer for styrking av gytebestander. Grunnen er at de samfunnsmessige konsekvensene av et slikt fiske kan bli betydelig mindre enn ved alternative restriksjoner, mens de bestandsmessige effektene kan være tilnærmet like gode. Dødeligheten ved fang og slipp kan imidlertid variere mye med faktorer som

fiskemetode, vanntemperatur og tidspunkt på sesongen, og kan i verste fall være høy. Metoden stiller derfor store krav både til fiskeutøvelsen og til behandlingen av fanget fisk. Det har hittil vært en klar politikk at fang og slipp ikke skal brukes i offentlige reguleringer som et alternativ til innskrenking av fiske eller fiskeforbud.

Metoden er ikke omtalt som reguleringsform i lakseloven, og Mattilsynet anser at reguleringer basert på fang og slipp er problematisk i forhold til dyrevernsloven. Fiskeri- og kystdepartementet og Miljøverndepartementet vil derfor vurdere de kryssende hensynene som kan oppstå ved eventuell bruk av fang og slipp som reguleringstiltak.

Fiske med krokgnarn

Fiske med krokgnarn ble stanset i løpet av perioden 1997-2002 på strekningen svenskegrensen t.o.m. Troms. Bakgrunnen var at dette fisket beskatter mer selektivt, særlig på mellomlaks (hovedsakelig hunnfisk) og fører til mer garnskader og påfølgende dødelighet, enn fiske med kilenot. I Finnmark er det fremdeles tillatt å fiske med krokgnarn. Grunnen er at det generelt har vært en bedre situasjon for bestandene i Finnmark enn i resten av landet, og at det har blitt hevdet at klimatiske forhold gjør det vanskelig å fiske med kilenot. I 2005 var det i alt 146 kilenotenheter i Finnmark, og disse fanget til sammen 29 tonn laks. Antall krokgnarn var 806 med en samlet fangst på 132 tonn. Departementet mener at krokgnarnfisket bør fases ut også i Finnmark. I den forbindelse vil det bli lagt opp til en overgangsperiode som vil gi de berørte fiskerne tilstrekkelig tid til å gå over til fiske med kilenøter.

Regulering av fisket i nasjonale laksevassdrag og laksefjorder

I St.prp. nr. 79 (2001-2002) ble det lagt til grunn at fiskereguleringene i nasjonale laksevassdrag og laksefjorder skal følge de samme prinsippene som i vassdrag og sjøområder for øvrig. Samtidig ble det presisert at reguleringene i disse områdene skal bygge på et best mulig kunnskapsgrunnlag. Denne praksisen skal videreføres. Det må likevel påregnes strengere reguleringer for fiske som berører truede, sårbare eller reduserte laksebestander som inngår i ordningen.

Revisjon av Lakseloven – obligatorisk organisering

Miljøverndepartementet jobber med revisjon av ulike paragrafer i lakseloven. Lovrevisjonen vil trolig komme på høring i løpet av våren 2007. I den framlagte villaksproppen varsler Regjeringen at den vil foreslå å innføre krav om obligatorisk organisering for fiskerettshavere i lakseførende vassdrag. Dette er i tråd med Norske Lakseelvers årsmøtevedtak, som er formidlet til Miljøverndepartementet.

Så langt har følgende vassdrag gjennomført bruksordning i regi av Jordskifteverket: Reisaelva i Troms, Salangsvassdraget i Troms, Saltdalselva i Nordland, Ørstaelva i Møre og Romsdal, Nærøydalselva i Sogn og Fjordane og Suldalslågen i Rogaland. I Otra gjennomførte fiskerettshaverne selv organiseringen med 100 % oppslutning etter at jordskifteretten fastsatte fiskerettshavernes andeler i fisket.

I følgende vassdrag jobber Jordskifteretten med bruksordning: Nausta i Sogn og Fjordane, Sokna i Rogaland, Skiensvassdraget i Telemark, Årdalselva i Ryfylke, Numedalslågen og Ranaelva i Nordland.

Orkla og Gaula i Sør-Trøndelag har begge gjennomført flertallsvedtak etter § 25 i lakseloven. Nå har elveeierlagene i disse to vassdragene besluttet å be Jordskifteretten om å gjennomføre bruksordning, slik at organiseringen blir juridisk sterkere.

Etneelva i Hordaland har gjennomført flertallsvedtak etter § 25 i lakseloven og Verdalselva er i gang med flertallsvedtak.

Erfaringene fra de lagene som har gjennomført bruksordning er gjennomgående positive. Disse elveeierlagene kan vedta fiskeregler som er bindende for alle fiskerettshaverne og de er bedre rustet til å finansiere nødvendige tiltak.

Sitat fra St.prp. nr.32 (villaksproppen) om organisering:

Privat forvaltning

Den driftsplanbaserte forvaltningen i regi av rettighetshavere i lakseelver skal videreutvikles, slik at oppgaver som fastsetting av fiskeregler, fiskestell, informasjon, tilrettelegging, oppsyn, kontroll og innhenting av fangststatistikk i størst mulig grad ivaretas lokalt. Dette forutsetter at rettighetshaverne er organisert i hensiktsmessige enheter. Slike enheter må være juridisk og økonomisk for pliktende, slik at myndighetene kan forholde seg formelt til rettighetshaverne i et fiskeområde. Erfaringene så langt viser at en slik forpliktende organisering er ressurskrevende, samtidig som mulighetene for å få til tilfredsstillende organiseringsformer ikke er gode nok. Miljøverndepartementet vil derfor sende et forslag til krav om obligatorisk organisering av fiskerettighetshavere i lakseførende vassdrag på høring som del av den forestående revisjonen av lakse- og innlandsfiskekretsen. Et slikt krav om organisering vil ikke omfatte den økonomiske utnyttelsen av fiskeretten.

Norske Lakseelver medeier i Inatur

Norske Lakseelver har kjøpt seg inn som medeier i selskapet Inatur Norge AS (<http://www.inatur.no/>) - nettstedet for jakt, fiske og friluftsliv. Fra før eies Inatur av Statskog, Norges fjellstyresamband, Norges Jeger- og Fiskerforbund og Norges Skogeierforbund.

Norske Lakseelver har kjøpt seg inn med kr 50 000,- og sitter i dag med like stor andel i selskapet som de andre aksjonærene; 20 % hver. Inatur vil i 2006 ha en omsetning i selskapet på ca 30 mill, hvorav ca 2,5 mill er inntekter. Inatur sin motivasjon får å få med Norske Lakseelver er at selskapet har ambisjoner om å vokse på formidling av laksefiske.

Styret i Norske Lakseelver begrunner beslutningen om å kjøpe seg inn i Inatur med at selskapet allerede har en godt utviklet teknologisk plattform for kart, kjøp og salg av fiskekort og hytteutleie. Styret ønsker å bruke dette som grunnlag for å utvikle flere produkter knyttet til lakse- og sjøaurefiske på inatur.no. Norske Lakseelvers ambisjon er at inatur skal bli en effektiv kanal for elveeiere til å markedsføre og selge sine produkter.

Inatur og Norske Lakseelver har søkt Innovasjon Norge om støtte til å utvikle en laksefiskeportal på Inatur. Inatur vil kun lykkes på laksesiden dersom selskapet utvikler attraktive produkter som tilbyderne av laksefiske og sportsfiskerne ønsker.

Norsk Villaksfond

Norsk Villaksfond ble formelt opprettet av Norske Lakseelvers styre 28. september 2006, med følgende styrerepresentanter; Aage Wold (leder), Ingar Aasestad (Norske Lakseelver), Oddvar Vermedal (Norges Jeger og Fiskerforbund) og Norunn Myklebust (Norsk Institutt for Naturforskning). Norske Lakseelvers sekretariat er også sekretariat for Norsk Villaksfond. Norsk Villaksfond hadde sitt første konstituerende styremøte mandag 2. oktober 2006. Fondet sitt formål er å finansiere og organisere målrettede og kunnskapsbaserte tiltak for å øke bestanden av villaks i norske lakseelver, for derved å tilrettelegge for næringsutvikling tilknyttet laksefiske for ulike brukergrupper. Fondet har 1. million i startkapital. Så langt har fondet et engasjement i elvene Nausta og Gaula i Sunnfjord.

Norske Lakseelvers fagkonferanse i Alta 8. – 10. juni 2007

Norske Lakseelver arrangerer fagkonferanse sammen med Alta Laksefiskeri Interessentskap fredag 8. – søndag 10. juni 2007. Vi planlegger en tur oppover langs Alta (med mulighet for laksefiske?) i kombinasjon med konferansen. Det kommer mer informasjon over nyttår.

Andre fagkonferanser under planlegging i 2007:
Kunnskapssenter for laks og vannmiljø i Namsos – formell åpning 4. juni 2007
Norsk Laksefestival i Surna – 21. – 24. juni 2007

Laksesykdommen PKD - påvist i Åbjøra (Nordland) og mistanke om smitte i Jølstra (Sogn og Fjordane)

Sykdommen PKD (Proliferative kidney disease) bryter ut ved høye vanntemperaturer og kan ha alvorlig effekt på fiskebestandene i vassdraget. Jølstra er ei kjent lakseelv med mye storlaks, og hadde i toppåret 1981 fangster på over 4 tonn. Fra 1991 har imidlertid fangstene vært lave og elva har vært fredet for fiske i flere år. Denne utviklingen har vært knyttet til at elva er regulert for kraftproduksjon. Sykdommen ble påvist i Åbjøravassdraget i Helgeland tidligere i høst. Forekomsten av PKD er dårlig undersøkt, og NINA og Veterinærinstituttet har nå startet undersøkelser i et tjuetalls laksevassdrag i Norge. Vassdragene er valgt ut fra følgende kriterier: vassdrag hvor miljøforholdene er antatt å være gunstige for parasitten, vassdrag med avvikende bestandsstatus (ungfisk eller fangst) uten noen klar årsak, og vassdrag spredt fra Finnmark til Sørlandet. Vassdragene som undersøkes er:

Finnmark: Tana-Karasjokka
Troms: Laukhelle/Lakselv
Nordland: Saltdalselva
Nord-Trøndelag: Øyensåa, Ferga, Nordelva (Namsos), Søråa
Møre og Romsdal: Eira
Sogn og Fjordane: Gaula, Osenvassdraget
Hordaland: Vosso, Oselva, Lonelva, Ekso, Yndesdalsvassdraget
Rogaland: Suldalslågen, Håelva
Sørlandet: Otra

Bare en gang tidligere er PKD påvist hos villfisk. Det skjedde i Håelva i Rogaland i 1988 og 1990. Fordi sykdommen bryter ut ved høye temperaturer er den spesielt relevant i forhold til klimaendringer og de varme somrene vi har hatt i store deler av landet i de senere år. Det er derfor viktig å sette i gang overvåkning og forskning knyttet til denne sykdommen.

Kraftselskapene må ta mer miljøansvar

Norske Lakseelver har i møter med Olje og Energidepartementet, Miljøverndepartementet og Stortingets energi- og miljøkomite tatt opp denne saken. Følgene pressemelding er blitt sendt ut:

Kraftbransjen tjener penger som aldri før og nyter godt av privilegier som ble gitt før energimarkedet ble friggitt på 1990-tallet. I brev til olje og energiminister Odd Roger Enoksen krever organisasjonen Norske Lakseelver at kraftselskapene pålegges minstevannføring i alle lakseførende elver, bygging av omløpsventiler og tapping av overflatevann i magasinene. Det er nå på tide å reparere skadene som kraftutbyggingene har påført fiskestammene sier Finn Erlend Ødegård, daglig leder i Norske Lakseelver.

I forbindelse med kraftutbyggingene i Norge i forrige århundre, er over hundre lakseførende elver påført skade og ødeleggelse. Resultatet av dette er betydelige tap i produksjonen av laks og sjøaure. Tapene skyldes at elvene har mistet vannføring og tørregges i perioder og at temperaturen på vannet som kommer ut av kraftverkene er forskjellig fra elvenes naturlige temperatur. Dette gjør at lakseungenes vekst og overlevelse svekkes eller ødelegges. I brev til olje og energiminister Odd Roger Enoksen, sendt 15.05.06, krever Norske Lakseelver at disse skadene nå repareres ved at kraftselskapene pålegges minstevannføring i alle lakseførende elver, ved at det bygges omløpsventiler i kraftverkene og ved at kraftselskapene går over fra bunn-tapping til tapping av overflatevann i magasinene.

Norske Lakseelver anslår at lokalsamfunnene årlig taper ca 300 millioner i omsetning som følge av kraftreguleringene i laksevassdrag. Dette er knyttet til penger som sportsfiskerne bruker til kjøp av varer og tjenester når de fisker.

Laksestammene i kjente elver som; Årdalselva, Suldalslågen, Årøyelva, Jølstra, Surna, Eira og Skjomen, er i dag totalt eller delvis ødelagt som følge av kraftregulering. Når vi i tillegg vet at lakseparasitten Gyrodactylus salaris ble spredt til elver i Nord-Norge og Vestlandet, eksempelvis Rauma, Driva og Ranaelva, av regulanter ved utsetting av smittet fisk fra Sunndalsøra på 1970-tallet, er det grunn til å kreve noe tilbake fra kraftselskapene sier Finn Erlend Ødegård.

Mens andre bransjer får nye krav og pålegg etter hvert som vi får ny kunnskap om konsekvensene for miljøet, kan kraftbransjen drive etter vilkår som ble gitt for et halvt århundre siden. Dette er helt urimelig sier Finn Erlend Ødegård, og krever at kraftbransjen nå må fratras de privilegier som de fikk den gang de skulle sikre forsyning av elektrisitet til husholdninger og industri i avgrensede regioner i Norge. Etter overgangen til et fritt kraftmarked opererer kraftselskapene som kremmere og utnytter de romslige konsesjonsvilkårene til å maksimere profitten.

Vi trenger kraft, men myndighetene gjør energibransjen en bjørnetjeneste ved at de ikke stiller miljøkrav. Dette fører til at kraftselskapene blir statiske bedrifter som i liten grad tar hensyn til vassdragsmiljøet sier Finn Erlend Ødegård.

Fangstrappering av laks, sjøaure og sjørøye

Fangststatistikken er historisk sett det viktigste referansematerialet for bestandsutvikling, og vil være hovedverktøyet for å overvåke variasjoner i lakseoppgangen framover. Fangststatistikk er også viktig for markedsføring og salg av tilrettelagt sportsfiske i laksevassdrag. Med bakgrunn i behovet for å bedre kvaliteten og bruksområdet til fangstdataene har Norske Lakseelver, Norges Skogeierforbund og Norges Grunneigar og Sjølaksefiskerlag i samarbeid med Direktoratet for naturforvaltning (DN) gjennomført et forprosjekt for å kartlegge rutiner og praksis for fangstrapperingen i sjø og elv.

Rapporten følger vedlagt

NASFs auksjon i Oslo 26. oktober 2006

North Atlantic Salmon Fund (NASF) (www.nasfonline.org) arrangerte for andre gang en mottakelse og auksjon på Astrup-Fernley Museet for Moderne Kunst I Oslo 26. oktober 2006. Det ble donert laksefiske (med og uten overnatting, matsservering, guide, etc) til auksjonen fra tilbydere i Orkla, Gala, Namsen, Suldalslågen, Alta, Emån i Sverige og West Ranga på Island. Sportsbutikker og privatpersoner donerte fiskeutstyr, malerier, etc. Det var ca 50 personer tilstede på auksjonen, som brakte inn kr 650 000,-. Dette er kr 27 000,- mer enn det som kom inn på NASFs auksjon i 2005. Overskuddet gikk uavkortet til Elvene rundt Trondheimsfjorden (www.elvene.no) for finansiering av oppleie av sjølaksefiske.

Elvene rundt Trondheimsfjorden (ERT) ble stiftet i 2004, med formål å styrke villaksstammene og skape økt næringsvirksomhet i og rundt lakseelvene som munner ut i Trondheimsfjorden. Sesongen 2005 var det første året oppleieordningen var i drift. ERT har inngått avtale med 75 sjølaksefiskere. Så langt er 120 laksenøter ute av bruk. En ren sammenligning av statistikk viser at sjøfangsten i Trondheimsfjorden i 2005 sank med 46 tonn og elvefangsten økte med 27 tonn i forhold til foregående år. Evaluering av oppleieordningen i 2005 fra Norsk Institutt for Naturforskning viser at oppvandringen til elvene samlet økte med ca 10 000 laks og at fangsten i elvene økte med ca 3700 laks. Opplieordningen bidro til 24 % økning i rognitetthet etter gyting.

ERT betalte ca 4,3 mill i kompensasjon for sjølaksefiske i 2006. Av dette bidro rettighetshaverne med 2,1 mill. Resten kommer fra sponsorer, laksefiskere og North Atlantic Salmon Fund ved Orri Vigfusson.

Vedlegg:

- **Fisk & Vilt**
- **Rapport - fangstrapportering**

**God Jul og Godt nytt År
ønskes alle våre medlemmer**